

יש לך שמונה שליליים?

הרעיון: לקחת תלמידים עם שמונה ציונים שליליים לפחות בתעודה, לשכנע אותם שהם הכי טובים שיש, וללמד אותם מהבוקר ועד הלילה ■ שיטת 'אמץ' כבר שינתה את חייהם של מאות תלמידים ביישובי הנגב והכפילה שם את אחוזי הזכאים לתעודת בגרות ■ מאחורי ההצלחה עומד נסיון בהן, שבגיל 17 נזרק בעצמו מבית הספר

זה כמו לקחת כדור אש ולהשליך אותו ביום קיץ חם לתוך שדה קוצים יבש", מנסה להסביר רוני יוסף, מנהל תיכון בשררות. "אתה לא יודע מה שהתוכנית הזאת גרמה לכולנו פה. אנחנו מרברים על התיכון שלנו לפני פרויקט 'אמץ' ואחריו. אלה שני תיכונים שונים לגמרי".

המטרה: בגרות מלאה

כיתה י"א נפלט נסים כהן (43) מהתיכון היחיד של בית-שמש. הוא זוכר כמו אתמול את היום שבו נכנס הביתה עם המכתב שאמר שבבית-הספר אין לו מה לעשות יותר. "אמא עמדה במטבח ובכתה בשקט", הוא משתזר. "אבא, זכרונו לברכה, ישב בסלון ושקט. זה דקר כמו סכין בלב. זה פילה אותי". נסים כהן הניא כסופו של רכב נחת לאמא שלו. הוא סיים, בהצטיינות, תואר שני בסוציולוגיה

תופעת לוואי מדהימה של פרויקט 'אמץ': ילדים בכיתות ז' ו-ח' מפשלים בכוונה כדי לצבור מפתיק ציונים שליליים. "הם יודעים שרק כך יוכלו להתקבל לפיתה היחידה שבה יגיעו לבגרות מלאה"

שהפכה את מטבח ביתה הקטן בקריית-גת למויאון של מבחני המגן של כנה. המבחנים עם הציונים, המודגשים בטוש וזהר, מודבקים בכל פינה במטבח. על המקרר, על הקירות, ממש כמו עיטורי כבוד. "עשיתי את זה", היא מסבירה, "כדי שכל מי שנכנס למטבח, יבוא לאלי, יטפח לו על השכם ויגיד לו מילה טובה".

לאורך כל המסע הארוך שעשינו בערי הנגב בעקבותיו של הסוציולוג החינוכי נסים כהן, האבא של שיטת 'אמץ' - שיטה חינוכית נסיונית חדשה שמניבה פירות מתוקים - ציפו לנו הרבה קטעים מרגשים וצובטי לב. מנהל בית-ספר בבאר-שבע, מורה מקריית-גת, אמא משררות, תלמידה מירוחם וראש רשות מקומית - כולם התקשו להסתייר את התרגשותם כשסיפרו על השיטה, על הכוח העצום שלה, על המהפכה שהיא מחוללת בכיתות, בבתי-הספר, בבתי-בית, ביישוב כולו.

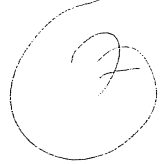
צבי אלויש

חצולות: אסנת קרטנסקי

עיניים, העיניים של דליה לוי מקריית-גת אומרות הכל. הקלות הזאת שבה הן מתלחחות כשהיא מרברת על כנה אלי, תלמיד שמינית, שצורף בדגש האחרון לפרויקט 'אמץ' ועומד בימים אלה להשלים תעודת בגרות מלאה.

"הם הצילו לי את הילד", היא אומרת, "ואני אפילו לא יודעת איך להתחיל להודות להם. אתה יודע מה זה שאל, שכבר הרמנו ידיים ממנו, חולם על קריירה של מרצה באוניברסיטה? אתה יודע איזו מהפכה עברה עלינו?"

קשה להישאר אריש למראה האם הנסערת,

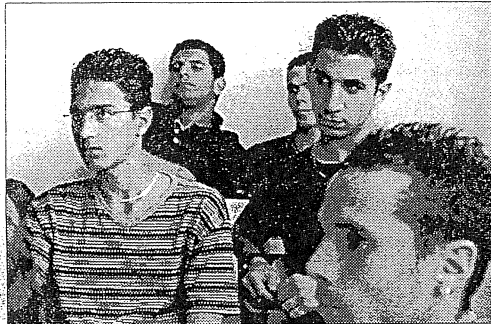
נשים כהן וחניכי הפריימריס.
"הוכחנו שאין תלמידים
גורעים, יש ביחוסם
שחוטא ומולול בהם"

בירוחם לבחינת הבגרות במתמטיקה. 18 עברו את
הבחינה בהצלחה. אחרי כיבוש פיסגת האורסט, כל
שאר המכונים נראו כמו הסתערות קלילה על גבי
עה בנגב. הבחינה בלשון, בספרות ובהיסטוריה
כבר היו משחק ילדים.
אילה אביטן, אחת הבוגרות של כיתה הניסוי
הראשונה, עברה את כל בחינות הבגרות וזכתה בת'
עודה הנכספת. היום היא עובדת במספרה בתל'
אביב ומתכוננת שוב למבחן הבגרות בגיאוגרפיה,
הפעם ברמה של חמש יחידות. המטרה: להמשיך לל'

אומר, "אני הייתי היום נהג בוס בצבא ואולי נהג
משאית באזרחות, מי יודע? היום אני חושב על
קריירה של קרימינולוג במשטרת ישראל".
השיטה של כהן מיושמת היום בתשע כיתות
אמץ' ביישובים אשדוד, קריית גת, קריית מלאכי,
שרות, ירוחם ובאר שבע. 280 התלמידים
שלומדים על פי השיטה כבר ניגשו לבחינות
בגרות במתמטיקה, לשון עברית, ספרות,
היסטוריה, תנ"ך ואורחות. 83 אחוז מהם עברו
בהצלחה את הבחינות. בבחינה במתמטיקה

**איתן מלקר, בוגר
אמץ': "אם נסים כהן
לא היה מופיע בחיי,
הייתי היום נהג בוס
בצבא ואולי נהג
משאית באזרחות.
היום אני חושב על
קריירה של קרימינולוג
במשטרת ישראל"**

**נסים כהן: "אוי ואבוי
למי שיעז להגיד לי
שהשיטה הזאת יקרה
מדי. להחזיק את
התלמידים האלה כמו
בייבוי-סיטר מכיתה א'
עד כיתה ט' בכל מיני
מגמות נרמה לי כמו
נגרות וספרות זה
לא יקרה?"**

"אין תלמידים גורעים." חניכי אמץ'

מוד, אולי באוניברסיטה. "המבצע הזה של כל אחד
יכול עוד לי מארד", היא אומרת. "אני מכינה היום
שני מסוגלת להגיע לכל מה שארצה, אם רק
אשקיע".

באותה שנה בה התחיל הניסוי בירוחם, 56 אחוז
מתלמידי העיר הגיעו לתעודת בגרות. המספר הזה
לא השתנה עד היום. הצלחה של השמיניסטים
מהמגמות החולשות גרמה לעלייה משמעותית בהצלחה
של תלמידי המגמות האחרות, הטובות יותר.

אין תלמידים גורעים

והמהפכה נמשכת. ליואן לדרמן, מנהל בית
הספר התיכון 'שלאון' בקריית גת: "אם כשנת ה'
70 וה'80 הצפי למסיימי בגרות בבית הספר שלנו
נע בין 40 ל-50 אחוז מקסימום, הרי שהצפי השנה
הוא להגיע למצב ש'70 אחוז מהתלמידים ייצאו
מכאן עם בגרות. הפרייקט הזה משיפע על כל בית'
הספר. מורים בכיתות רגילות מוצאים את עצמם
משתדלים יותר ומגישים את כולם לבגרות, כי אם
החברה מאמץ' יכולים, אז איפה המי'
"יש גם תופעות לוואי מרדיומה", מגלה רחמים
יוסף, מפקח משרד החינוך בירוחם. "ילדים בכיתות
'1 ו'2 מפשלים ככוונה, נעדרים משיעורים,
משתדלים לצבור מספיק ציונים שליליים
בעתודה, כדי להיות זכאים להתקבל לכיתה אמץ'.
הם יודעים שרק כך יוכלו להתקבל לכיתה היחידה
שבה ממש מובטח להם להגיע לבגרות מלאה".
"הוכחנו שאין תלמידים גורעים, יש בית ספר
הפועם והמולול בהם", אומר היום נסים כהן. "נגד
הבעיה היא, כמו תמיד, התקציב. תלמיד בכיתה
אמץ' עולה למערכת 30 אלף שקל בשנה, לעומת
כעשרת אלפים שקל שעולה אחותק תלמיד בכיתה
רגילה. במשרד החינוך יש מי שטוענים, שהמחיר
בלתי מוצרך, שכן בסכומים שמושקעים בפרייקט
אפשר היה לשפר גם את ציוני התלמידים במגוון
הביניים, כאלה שלא טובים מדי ולא רעים מדי
ולכן לא מקבלים סיוע ממישי. "צמצור מורה פרטי
לכל תלמיד ונביא אותם בבטיחות לבגרות, אבל
מאיפה יגיעו המיליארדים הללו?" טוענים בכירים
במשרד החינוך.

"אוי ואבוי למי שיעז להגיד לי שהשיטה הזאת
יקרה מדי", מאייים כהן. "להחזיק את התלמידים
האלה כמו בייבוי-סיטר מכיתה א' עד כיתה ט' בכל
מיני מגמות נרמה לי, כמו נגרות וספרות, זה לא
יקרה תאמין לי, לממן אתהרביב אחוקה של כל
תלמיד כזה בכלל באר שבע זה הרבה יותר יקר".

ההישגים היו מרשימים במיוחד: 92 אחוז
מהיגשים למבחן עמרו בו בהצלחה. ואנחנו
מברבים על יישובים שאחוז התלמידים שהגיעו
בעבר לתעודת בגרות נע בין 15 ל-30 אחוז.
"הוכחנו שאפשר אחרת", אומר נסים כהן
בס'פוק. "הוכחנו שתלמידים בכיתה ט',
שהערכת החליטה שהם 'סתומים', מובגלים,
שהם בדרך אל המעמד החברתי הנמוך, לברולים או
לפשע, יכולים להגיע להישגים טובים יותר מאלו
של מי שמכונים 'ילדי שמנת'".

האגוז הכי קשה

וזה לא רק ההצלחה בלימודים. זו התרמית, זו
תחושת הניצחון. ראש מועצת ירוחם, מוטי
אביסורו, השכיל להפוך את ההצלחה של השיטה
בתיכון המקומי למנוף ארץ לשני תרמיתה של
ירוחם. לא עוד עיירת הפיתוח המסכנה והאומללה,
אלא יישוב שמתגאה בתלמידיו.
כבר חמש שנים ששיתת אמץ' מכינה נתת
לירוחם. ב'95, כאשר נסים כהן נפגש לראשונה
עם אביסורו ואריה מימון, מנהל אגף החינוך
בירוחם, 17 אחוז מתלמידי השמינית בעיר הגיעו
לתעודת בגרות. כפגישה הראשונה ביקשו
אביסורו ומימון להתמקד במגמה העיונית, הטובה,
של המחזור. כהן לא רצה לשמוע על זה.
"בשביל זה אתם לא צריכים אותי", טען. "אני
לוקח את הילדים של מגמת החשמל והנגרות, אלה
שנמצאים הכי למטה". הכיתה שכנה אז כהן כללה
21 תלמידים, כולם לוקטו ממגמות נגרות, עיצוב
שיער ומזכירות. "ברגע שנצליח איתם, נעביר
מסר לכל האחרים", אמר.

המשימה הראשונה היתה לפצח את האגוז הקשה
ביותר - מתמטיקה. כמשך שלושה שבועות
ברציפות התעסקו ה'נגרים והספריות" רק
במספרים ונוסחאות, בוקר וערב, בלי הפסקה.
בסיומו של כל יום לימודים ערכה בחינה.
התלמידים, שחלק גדול מהם לא שלט עד אז בלוח
הכפל, עשו בכרות ראשונה עם הציונים 8 ו'9.
בתום שלושה שבועות מתישים יצאה כל
החבורה לקיבוץ שכו, למרתון לימודים שנמשך
שלושה ימים. התלמידים, שכו, החרימו נמשכו לתוך
השעות הקטנות של הלילה. כסיום המרתון ניגשו
התלמידים לבחינה שהקיפה 50 אחוז מהחומר
לבחינת הבגרות במתמטיקה. כולם עברו את
הבחינה בהצלחה.

הורשיים וצד' לאחר שהתחילו את לימודיהם
בכיתה י', ניגשו כל 21 תלמידי כיתה אמץ'

**רוני לוי, מנהל תיכון
בשדרות: "זה
כמו לקחת כדור אש
ולהשליך אותו ביום
קיץ הם לתוך
שרה קוצים יבש. אנהנו
מדברים על התיכון
שלנו לפני פרויקט
אמץ' ואחריו.
אלה שני תיכונים
שונים לגמרי"**

מה יעלה בגורלם של 19 שמיניסטים מופרעים,
שהשתוללו והפריעו למהלך הלימודים התקין.
"שמעתי על נסים כהן, שהחל או להתמחות
בהערה של תלמידים מהקבוצה ג' להקבצה א'
במתנ"ס", משחורת פרנקל. "לא היה לנו זמן. נסים
הגיע בפומבי. השאיפה היתה להביא את החברה'
למכונית לבגרות עד סוף השנה. נכנסנו לאמק.
לקחת את התלמידים למתנ"ס בבאר שבע ולימרונו
אתם, על פי עקרונות השיטה, מספיק לשעור. תוך
שלושה שבועות הם היו מוכנים לבחינת בגרות על
60 אחוז מהחומר במתמטיקה. בסופו של דבר, חוץ
מתלמידי אחד, כולם עברו את הבחינה.

"אחרי ההצלחה המרדיומה היא חלים ישרו
קו. התחלנו להיעדר למקצועות אחרים, כאשר
היעדר היה לכיר 60 אחוז מהחומר הנדרש
לבגרות, פשוט כי לא היה זמן. מתוך 18 שניגשו
לבסוף לבגרות, 13 הגיעו לתעודת בגרות.
הילדים הללו ניצלו בזכות האמונה הבלתי
מתפשרת של נסים כהן. הכאריזמה שלו הגיעה
אותם בתאוצה קרימה. ילדים שלא יכלו לשבת
רבע שעה בכיתה ורק טיילו על הגגות של בית'
הספר, הפכו לאלופי השקדנים".
איתן מלקר, אחד מהם, הוא היום סטודנט
לקרימינולוגיה בשלוחה של אוניברסיטת בראיילן
באסקולן. "אם נסים כהן לא היה מופיע בחיי, הוא